

הכנסת התשע-עשרה

יוזמים :	חברי הכנסת	דב חנין
		מיקי רוזנטל
		אבישי ברוורמן
		נחמן שי
		איתן כבל
		דוד אזולאי
		מאיר שטרית
		דב ליפמן
		שלי יחימוביץ'
		מוחמד ברכה
		חנא סוייד
		עפו אגבאריה
		ישראל אייכלר
		אילן גילאון
		מרב מיכאלי
		אורי מקלב
		מסעוד גנאים
		מיכל רוזין
		סתיו שפיר
		תמר זנדברג

1119/19/פ

הצעת חוק הגנה על עתודות הגז למען עצמאות אנרגטית לישראל, התשע"ג–2013

1. מטרת החוק מטרת חוק זה להגן ולשמר את עתודות הגז של ישראל, ולמנוע ייצוא גז או העברתו לצריכה מחוץ לגבולות המדינה, אלא לאחר שיובטח כי עומדות לרשות המדינה עתודות גז שיספיקו לצריכה החזויה של גז בארץ בחמישים השנים הבאות, וזאת כדי להבטיח עצמאות אנרגטית לישראל ופיתוח משק אנרגיה בר קיימא ולמען הדור הנוכחי והדורות הבאים.
2. הגדרות בחוק זה –
- "גז טבעי", "גז" – כהגדרתו בחוק משק הגז הטבעי, התשס"ב–2002¹;

¹ ס"ח התשס"ב, עמ' 55.

"הוועדה" – ועדת הכלכלה של הכנסת ;

"המים הכלכליים" – השטח שמעבר לשטח הימי של המדינה אשר ביכולתה לנצל את משאבי הטבע המצויים בו בהתאם לדין המקומי והבינלאומי ;
"הפקת גז" – הפקת גז מתוך שדה גז וכל הפעולות הכרוכות בכך, לרבות טלטולו, הטיפול בו והעברתו למכלים, לצינורות או למתקני טיפול בגז ;
"עתודות הגז" – העתודות המוכחות אשר הוכרזו כתגלית ואשר החלה הפקת הגז בהם, בשטח היבשה במדינת ישראל, ובשטחים הימיים שלה לרבות במים הכלכליים ;

"שטח המדינה" – שטחה היבשתי והימי של מדינת ישראל ;

"תגלית" – כהגדרתה בחוק הנפט, התשי"ב-1952² ;

"תצרוכת הגז החזויה בישראל" – סך תצרוכת הגז החזויה לכלל השימושים והצרכים של המשק הישראלי, לרבות גז לייצור חשמל, לתעשייה ולתחבורה לסוגיה לתקופה של חמישים שנים ;
"השר" – שר האנרגיה והמים.

3. הגבלת ייצוא גז מישראל
לא יאושר ייצוא גז משטח המדינה והמים הכלכליים, לרבות מכירתו או העברתו אל מחוץ לשטח המדינה, אלא אם כן מצא השר, בכפוף להכנת תכנית כמפורט בסעיף 4, כי בשטח המדינה ובמים הכלכליים שלה קיימות עתודות גז, אשר יספיקו לתצרוכת הגז החזויה בישראל גם לאחר שתופחת מהן הכמות שאושרה לייצוא כאמור.

4. תכנית לקביעת אספקת גז לתצרוכת ישראל
(א) בתוך שנה מיום תחילתו של חוק זה תאשר הממשלה, לפי הצעת השר, תכנית לשם קידום מטרותיו של חוק זה (בחוק זה – התכנית), שבה ייכללו, בין השאר, אלה :

(1) קביעת כמות הגז הקיימת בעתודות הגז ;

(2) קביעת תצרוכת הגז החזויה בישראל, אשר תתבסס, בין היתר, על תצרוכת הגז הנוכחית, ועל תחזיות המבוססות על הנחות שמרניות וזהירות של גידול האוכלוסייה והיקף הפעילות הכלכלית ;

(3) קביעת הסדרים, אמצעים ודרכים לשימור עתודות הגז ולהבטחת הכמות הדרושה לתצרוכת הגז החזויה בישראל ;

(4) הוראות לפעילות שרי הממשלה ומשרדיהם, לעניין ביצוע התכנית, בהתאם לשטחי הפעולה שעליהם הם ממונים.

² ס"ח התשי"ב, עמ' 322.

- (ב) התכנית תגובש תוך שיתוף הציבור, ובטרם תובא לאישור הממשלה תועמד לשימוע ציבורי בפני השר או נציגיו.
- (ג) השר ידווח לממשלה, לא יאוחר מ-31 במרס בכל שנה, על הפעולות שנקט משרדו בהתאם לתכנית בשנה שקדמה למועד הדיווח.
- (ד) השר יעדכן את התכנית מעת לעת ולפחות אחת לחמש שנים.
- (ה) עדכון התכנית יגובש תוך שיתוף הציבור כאמור בסעיף קטן (ב), והתכנית תובא לאישור הממשלה לפי סעיף קטן (א) בכל עת שתעודכן.
5. דוח שנתי השר יציג את התכנית לפני הוועדה, ויגיש לה, לא יאוחר מ-30 ביוני בכל שנה, דיווח בדבר יישום התכנית בשנה שקדמה למועד הדיווח; דיווח שנתי כאמור יפורסם גם באתר אינטרנט שיוקם למטרה זו.
6. הוראת מעבר הממשלה לא תאשר ייצוא של גז ממדינת ישראל עד לאישור התכנית כאמור בסעיף 4(א).
7. ביצוע ותקנות השר ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות לביצועו, לרבות בדבר הוראות למי שעוסקים בתחום הפקת הגז.

ד ב ר י ה ס ב ר

הגז שהתגלה בשנים האחרונות בחופי הארץ עשוי לאפשר למשק הישראלי לעבור שתי מהפכות. המהפכה הראשונה היא מהפכה סביבתית, היות שפליטת זיהום אוויר וגזי חממה משריפת גז טבעי נמוכה בהרבה בהשוואה לפליטות משריפת דלקים פוסיליים אחרים כגון בנזין, סולר, מזוט, נפטא או פחם. באופן זה, שינוי תמהיל הדלקים בייצור החשמל בישראל והגדלה ניכרת של אחוזי השימוש בגז בו יאפשרו צמצום משמעותי של פליטת זיהום (לכל קוט"ש מיוצר). צמצום פליטות צפוי גם אם יגדל השימוש בגז בסקטורי התעשייה והתחבורה. יש לציין כי המעבר לשימוש בגז יוצר גם חלון הזדמנויות להעמקת המהפכה הסביבתית באמצעות פיתוח משק אנרגיה בר קיימא שיתבסס על אנרגיות מתחדשות והתייעלות אנרגטית. המהפכה השנייה היא מהפכת העצמאות האנרגטית. לישראל לא היו עד היום מקורות אנרגיה משלה, והיא עדיין תלויה לחלוטין בייבוא דלקים שונים, על כל המשמעות הפוליטיות והכלכליות הכרוכות בכך. התבססות על מקורות אנרגיה מקומיים תגביר את העצמאות האנרגטית של המדינה. יש לציין, כי ייצוא בלתי מבוקר של גז מישראל עלול להביא לדלדול מהיר של מאגרי הגז ולמנוע מן המדינה את היתרונות שפורטו לעיל, כמו גם ליצור בטווח זמן קצר יחסית תלות חזקה יותר בייבוא דלק (בשל העלייה בתצרוכת העולמית, והתדלדלות משאב מתכלה זה), ובמחיר כלכלי שעלול להאמיר. עם השלכות אלו עלול כבר להתמודד הדור הנוכחי, לא כל שכן הדורות הבאים.

מטרת הצעת החוק היא להבטיח כי מאגרי הגז של ישראל ישמשו וישמרו לצרכים של מדינת ישראל למשך חמישים שנים. משך זמן זה, בן שני דורות, מחלק את משאב הגז בצורה צודקת יותר בין הדור הנוכחי והדור הבא, והוא מאפשר גם ודאות גדולה יותר בתכנון הפיתוח של משק החשמל, היות שאורך החיים של תחנות כוח הוא כחמישים שנים. אופק תכנון זה דרוש גם לפיתוח התעשייה ופיתוח פרויקטים בתחבורה.

במסגרת הצעת החוק מוצע להסמיך את שר האנרגיה והמים לבצע הערכה של עתודות הגז שניתן להפקה ולשימוש במאגרים המוכחים של מדינת ישראל (אלו שהוכרזו לפי חוק הנפט כתגלית), והערכה של התצרוכת החזויה בחמישים השנים הבאות של מדינת ישראל. כמו כן, השר יקבע בתכנית הוראות שיבטיחו כי הכמות הדרושה למדינת ישראל על פי התחזית תישמר לצרכיה. רק אם גודל העתודות המוכחות גדול מתחזית הצריכה ניתן יהיה לייצא את הכמות העודפת. התכנית וההערכות שעליהן היא מתבססת תעודכנה לפחות אחת לחמש שנים. התכנית תובא לאישור הממשלה לאחר שעברה הליך של שיתוף הציבור, והיא תוצג ותידון בוועדת הכלכלה של הכנסת. התכנית הראשונה תוכן בתוך שנה מיום תחילתו של החוק, ועד אז תוקפא כל אפשרות לייצא גז.

הצעות חוק זהות הונחו על שולחן הכנסת השמונה-עשרה ועל שולחן הכנסת התשע-עשרה על ידי חבר הכנסת דב חנין וקבוצת חברי הכנסת (פ/4488; פ/614/19).

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
י"ב באייר התשע"ג – 22.4.13